

عنوان مقاله:

علم «نور» یا «حجاب»

محل انتشار:

فصلنامه علمی پژوهشی متین (امام خمینی و انقلاب اسلامی)، دوره 3، شماره 11 (سال: 1380)

تعداد صفحات اصل مقاله: 26

نویسنده:

فاطمه طباطبایی - مدیر گروه عرفان اسلامی پژوهشکده امام خمینی (س) و انقلاب اسلامی

خلاصه مقاله:

چکیده: انسان موجودی پژوهشگر، پرسش کننده و پاسخ طلب است. همواره در پی پرسش از علم، عالم، معلوم، اغراض، نتایج و ارزش گذاری علم است و هنگامی این حالت در او اوج می گیرد که «علم» را با دو صفت متضاد «نور» و «حجاب» متصف می بیند. به همین دلیل می خواهد بداند چگونه حقیقتی که «الظاهر لذاته و المظهر لغيره» اش می دانند، می تواند حجاب، آن هم حجاب اکبر باشد. در این نوشتار نخست، از کاربرد علم در دو معنی (علم عام و مطلق) و (علم خاص و تخصصی) که همان دانش متکی بر تجربه و آزمون است، سخن گفته و سپس به آرای برخی از بزرگان اندیشه و معرفت که «علم» را مساوی «وجود» و «نور» دانسته اند، اشاره کرده ایم. محور اصلی بحث، نظریه های عارفانه امام خمینی (س) است که «علم» را از شئون فطرت دانسته و آن را به وجهه نورانی وجود موجودات منتسب می دانند و بر این باورند که تمام موجودات متناسب با حدود وجودی خود مظهر اسم «علیم» حضرت حقند؛ بنابراین راز تسبیح موجودات و نیز رمز جاودانگی و ملکوتی شدن انسان را در همین علم و آگاهی بیان می دارند. لذا علم حقیقی را «طریق جنت» و هر مرتبه ای از این علم را متناسب با مراتب بهشت (افعال، صفات، ذات) می دانند و از آیات نخستین سوره علق نکات زیبا و تازه ای در بیان ارزش و منزلت علم مطرح می نمایند که به طور مختصر به آن پرداخته ایم. خلاصه ماشینی: محور اصلی بحث، نظریه های عارفانه امام خمینی (س) است که «علم» را از شئون فطرت دانسته و آن را به وجهه نورانی وجود موجودات منتسب می دانند و بر این باورند که تمام موجودات متناسب با حدود وجودی خود مظهر اسم «علیم» حضرت حقند؛ بنابراین راز تسبیح موجودات و نیز رمز جاودانگی و ملکوتی شدن انسان را در همین علم و آگاهی بیان می دارند. انسان درمی یابد که از جایی آمده و سرانجام به جایی بازمی گردد؛ به همین دلیل از «مبدأ» و «معاد» می پرسد و سپس از خود پرسیدن و پاسخ شنیدن و بالاخره از اینکه علم چیست؟ و به چه اموری تعلق می گیرد و چه نوع رابطه ای میان «عالم» و «معلوم» و صورت ذهنی شیء با صورت خارجی آن است و میان این دو چه تطابقی است، و سرانجام آنکه آیا علم «نور» است یا «حجاب»، پرده برانداز است یا پرده افکن؟ در این مقاله سعی شده است با استفاده از توضیحات حضرت امام خمینی (س) در مورد این حقیقت به این پرسشها پاسخ داده شود؛ زیرا ایشان هر دو صفت را در مورد علم پذیرفته و درباره آن توضیحات مفصلی داده اند. بنابراین، برخی معتقدند علم، «وجود» و «نور» است و طبعاً خاصیت «نور» را که «الظاهر بذاته و المظهر لغيره» است، برای علم می پذیرند و برای آن خاصیت کشف کنندگی قائلند و از همین طریق درک هستی را برای انسان ممکن می دانند و بر این باورند که هر اندازه انسان بتواند از آمیخته شدن به تاریکیها و نیستیها پاک و پیراسته شود، امکان ظهور حقایق را در قلب خود فراهم کرده است.

کلمات کلیدی:

علم، نور، حجاب، انسان، امام، حق، حقیقت، بهشت، معرفت، قلب

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1933528>

